

जानकी

आप्ताहिक

वर्ष ४२ अंक ११ २०८० साल असोज २१ गते आइतवार (8 Oct 2023 Sunday) मूल्य रु. ७/-

यस अंक भित्र - पृष्ठ २ मा : गठबन्धन नगरि चुनावमा जाने ... पृष्ठ ३ मा : धम्म/धर्म निर्देशित विदेश ... पृष्ठ ५ मा : लागु औषध मुद्दा स्वास्थ्य ... पृष्ठ ५ मा : गाजापट्टीबाट रकेट हमलापछि ...

चाडपर्वको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरौं।
चाडपर्वमा फजुल खर्च नगरौं

हाम्रा साँस्कृतिक पर्वहरुको जगेर्ना गरौं।
मद्यपान र जुवातासजस्ता विकृतिको अन्त्य गरौं।

अदालतको आदेशपछि पनि लक्ष्मीले पाईनन् न्याय

राजविराज/अदालतको फैसला कार्यान्वयन नहुँदा सप्तरीको शम्भुनाथ नगरपालिका १ खोक्सर प्रभाहकी २७ वर्षिया लक्ष्मी कुमारी कर्ण विचल्लीमा परेकी छिन्।

सप्तरी जिल्ला अदालतले उनको हकमा मानाचामल उपलब्ध गराउन दिएको आदेश लामो समय वितिसक्दा पनि कार्यान्वयन नहुँदा लक्ष्मीको विचल्ली भएको हो।

अदालतको आदेश बोकेर दुई नावालिक

छोरीसहित शनिवार सदरमुकाम राजविराज आईपुगेकी उनले संचारकर्मीहरुसित न्यायका लागि पहल गरिदिन आग्रह मात्र गरिनन्। अब न्याय खोज्न कहाँ जाने ? बाटो र उपाय बताइ दिन आग्रह समेत गरिन।

अदालतको आदेश कार्यान्वयनमा ढिलाई हुँदा उनीसँगै दुई वर्षिया छोरी रियन्सीका र सात वर्षिया छोरी वर्षाको पनि विजोग भएको छ। लालपालनमा त समस्या छदै छ। कान्छी छोरी रियन्सीका जन्मदत्ता नहुँदा विद्यालय भर्ना हुनबाट समेत उनी वञ्चित भएकी छिन्। लक्ष्मीको शम्भुनाथ

नगरपालिका १ खोक्सरका मदन कुमार कर्णसँग २०७१ साल ३० बैशाखमा हिन्दु

समितिमा पुगे र त्यहाँ भएको सहमतिको पालना पति, सासु र ससुराले गर्न अस्विकार गरेपछि अदालतको शरणमा पुगेको उनले सुनाईन। सँगै जीवनयापन नगरुन्जेल तथा सम्बन्ध विच्छेद मुद्दाको अन्तिम टुंगो नहुन्जेलसम्म अदालतले २०७७ माघदेखि लागु हुने गरी लक्ष्मी र उनका दुई नावालिक

जीवनयापन गर्न मदनले मासिक १५ हजार रुपैयाँ लालनपालन खर्च दिनुपर्ने आदेश जारी गरेका थियो। तर हालसम्म एक सुका पनि नपाएको लक्ष्मीको भनाई छ। अदालतको फैसला बमोजिम मानाचामल खर्च तथा कान्छी छोरीको जन्मदत्ताका लागि पहल गरिदिन उनले सबै सरोकारवालासँग आग्रह गरेकी छिन्। जनकपुर माइत रहेकी लक्ष्मीले हाल माइतीमै एउटा कोठा भाडामा लिई बसोवास गर्दै आएकी उनी अहिले टोलका केही बालबालिकालाई ट्यूशन पढाएर जसोतसो तीन जनाको परिवार पाल्दै आएकी छिन्।

न्यायका लागि नगरपालिकाको न्याय

कोशी प्रदेशका मुख्यमन्त्री कार्कीद्वारा राजीनामा

विराटनगर/कोशी प्रदेशका मुख्यमन्त्री हिकमतकुमार कार्कीले शनिवार आफ्नो पदबाट राजीनामा दिएका छन्। कोशी प्रदेशसभाको शनिवारको बैठकमा उनले राजीनामा दिएका हुन्।

कोशी प्रदेशसभाको आजको बैठकमा विश्वासको मत पाउने सम्भावना नदेखेपछि मुख्यमन्त्री कार्कीले आफ्नो पदबाट राजीनामा दिएको घोषणा गरे।

नेपालको संविधानको धारा १६८ को उपधारा ३ बमोजिम मुख्यमन्त्री कार्कीले यही असोज

१७ गते विश्वासको मतका लागि कोशी प्रदेशसभाको सचिवालयमा प्रस्ताव दर्ता गराएका थिए।

मुख्यमन्त्री कार्कीले नेकपा (एमाले) संविधानको सर्वोच्चताको पक्षमा जहिले पनि उभिने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दै कोशी प्रदेशका जनताले निर्वाचन नचाहेकाले राजीनामा दिएको उल्लेख गरे।

उनले अहिलेको नजिर र जटिलताको नजरअन्दाज भएमा मध्यावधीमा जाने निश्चित रहेको उल्लेख गर्दै निर्वाचनलाई रोक्न

तथा स्थिर सरकार बनाउन राजनीतिक दलहरुबिच सहमति सहकार्य र एकता हुनु आवश्यक रहेको बताए।

मुख्यमन्त्री कार्कीले गत भदौ २२ गते पद तथा गोपनीयताको शपथ लिएका थिए। कोशी प्रदेशसभामा नेपाली कांग्रेसका २९, नेकपा (एमाले) का उपसभामुखसहित ४०, नेकपा (माओवादी केन्द्र) का १३, नेकपा (एकीकृत समाजवादी) का चार, जसपा एक र राप्रपाका ६ प्रदेशसभा सदस्य छन्।

वेपत्ता रहेका अजिमको शव बोराभित्र सडेगलेको अवस्थामा फेला

राजविराज/सप्तरीको खडक नगरपालिका वडा नं. ११ वनौलीस्थित पोखरीमा बोराभित्र सडेगलेको अवस्थामा फेला परेको शव लामो समयदेखि वेपत्ता रहेका सोही वडा निवासी मो. अजिमुद्दिनको भएको प्रहरीले पुष्टि गरेको छ।

गत भदौ २१ गते मेला हेर्न भनि घरबाट निस्केका १८ वर्षिय अजिमुद्दिन वेपत्ता थिए। परिवारजन तथा प्रहरीले खोजी कार्य तिव्र बनाएका बेला हत्या गरी बोरामा राखेर फालेको अवस्थामा उनको सडेगलेको शव स्थानीय राम प्रसाद यादवले संचालन गर्दै आएको कृषि फर्मको पोखरीबाट प्रहरीले फेला पारेको थियो।

प्रेम प्रसंगको विषयलाई लिएर यस्तो क्रूर घटना भएको पाइएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय

सप्तरीका प्रहरी उपरीक्षक गजुसिद्धि बज्राचार्यको भनाई छ। उनले एक बालिकासँग भएको प्रेम सम्बन्धकै कारण अजिमुद्दिनको हत्या भएको खुल्न आएको बताए।

हत्या घटनामा संलग्न भएको आरोपमा सोही वडाकी ३० वर्षिया विना देवी यादव, ३४ वर्षिय राम प्रकाश यादव, ३६ वर्षिय डम्बर नारायण साह र ४० वर्षिय छोटेलाल भन्ने धर्मदेव साह पक्राउ परेको जानकारी समेत दिए। पक्राउ परेका मध्ये एकजना मृतकको प्रेम सम्बन्धमा रहेकी काका रहेको प्रहरीको भनाई छ।

मृतकका दाजु मो. मजिदका अनुसार गत भाद्र २१ गते बुधवारका दिन कृष्णाजन्माष्टमीका अवसरमा

गाउँमा लागेको मेला हेर्न जान्छु भनि निस्केका थिए। मृतकका दाजु मजिदले भाईसँगै मेला गएका उनका एकजना साथीसँग भाईको अवस्था बारे बुझ्दा उनले सोही राति नै मेला भरेर फर्किदा एकजना केटी साथीसँग भेट्न जान्छु भनि आफूसँग अजिमुद्दिन छुटिएको र त्यस पछि कता गयो भन्ने कुरा आफुलाई केही थाहा नभएको बताएको प्रहरीलाई जानकारी गराएका थिए।

स्थानीय हिरा फेकनी मावि वनौलीबाट यसैवर्ष एसईई परीक्षा दिएका अजिमुद्दिनको त्यही विद्यालयमा कक्षा ८ मा पढ्ने एक बालिकासँग गहिरो प्रेम परेको र सोही प्रेम उनको हत्याको कारण बनेको प्रहरी अनुसन्धानमा खुलेको छ।

बालअधिकारप्रति संवेदनशील बनौं।

➤ माया, ममता, संरक्षण, स्वस्थ वातावरण, उचित पोषण, शिक्षा, मनोरञ्जन र विकासका अवसर पाउनु प्रत्येक बालबालिकाका आधारभूत अधिकार हुन्।

➤ बालबालिकाका बाँच्न पाउने अधिकार, संरक्षणको अधिकार, विकासको अधिकार र सहभागिताको अधिकारको सुनिश्चित गरौं, गराऔं।

➤ बालबालिकाको अधिकारप्रति राज्य, समाज, परिवार र अभिभावकलगायत सबै संवेदनशील बनौं।

बालबालिकाको सर्वोत्तम हितलाई प्राथमिकता दिऔं।

लामखुट्टेको टोकाईबाट लाग्ने डेंगुका लक्षण तथा यसबाट बच्ने उपाय

लक्षण

- उच्च ज्वरो आउनु।
- जोर्नी र मांशपेशीहरुमा असह्य पीडा हुनु।
- आँखाको गेडी दुख्नु।
- अत्याधिक टाउको दुख्नु।
- शरीरमा राता विमिराहरु आउनु।

यस्ता लक्षणहरु देखापरेमा डेंगु हुन सक्छ। तत्काल चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह लिऔं।

बच्ने उपाय

- लामखुट्टेबाट बच्न पुरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं।
- घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरि भ्याल, ढोकामा जाली वा सुत्ने बेलामा भुल लगाएर सुतौं।
- घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं।
- पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं।
- अर्धरा कुना-काप्चामा किटनाशक औषधी छर्कने गरौं।

विष्णुपुर गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
विष्णुपुर, सप्तरी

सम्पादकीय

जिम्मेवार भएर भूमिका निर्वाह गर्नु आवश्यक

सप्तरीमा विगत केही वर्ष यता हत्या भएका घटनाहरूको सत्यतथ्य सार्वजनिक भएको देखिन्छ जिल्लाको छिन्नमस्तामा दुई वटा हत्याका घटनाहरूको सत्यतथ्य अझै सार्वजनिक हुन सकेको छैन। भने खडक नगरपालिकास्थित एक बृद्ध दम्पतिको घटना समेत गर्वमै रहेको छ। छिन्नमस्तामा एक महिलालाई मदिराको बोतलले टाउकोमा प्रहार गरि हत्या गरिएको घटनाको अनुसन्धान भइरहेको छ। त्यस्तै छिन्नमस्तामै एक बृद्धलाई दिउँसो घाँटी रेटेर हत्या गरिएको थियो त्यो घटना बारे पनि कुनै अनुसन्धा भइरहेको छ।

त्यस्तै खडक नगरपालिकास्थित खरचुइया बजारमा एक बृद्ध दम्पतिको आगलागिमा जलेर मृत्यु भएको थियो। सो घटना आगलागिबाट नभई हत्या भएको प्रारम्भिक जानकारी प्रहरीले दिएको छ। तर, सो घटना बारे पनि प्रहरीले सत्यतथ्य पत्ता लगाउन सकेको छैन। यसरी जिल्लामा हत्याका घटना बारे प्रहरीले अनुसन्धान सुस्त गतिमा गरेको देखिन्छ। त्यसबाहेक केही अन्य जघन्य अपराधका घटनाहरूको अनुसन्धानमा प्रहरीले आफ्नो अग्रसरता नदेखाएको पाइएको छ।

यसरी शान्ति सुरक्षाको प्रत्याभुती दिने निकाय प्रहरी प्रशासन रहेकाले त्यस्ता घटनाहरूलाई अनुसन्धान गरि सत्यतथ्य सार्वजनिक गर्न प्रहरीले तदारुकता देखाउनु जरुरी छ। तसर्थ जिल्लाको सुरक्षा, शान्ति सुव्यवस्था, सामाजिक सद्भाव लगायतका कार्यमा प्रहरीले स्वच्छ रुपमा भूमिका निर्वाह गर्नु पर्ने देखिन्छ।

गठबन्धन नगरि चुनावमा जाने तयारी : नेता निधि

राजविराज / ने पाली काँग्रेसका नेता विमलेन्द्र निधिले अस्तित्व जो गाउन आउँदो चुनावमा कुनैपनि राजनीतिक दलसँग गठबन्धन नगरि चुनावमा जाने तयारी पार्टी भित्र भइरहेको जानकारी दिएका छन्।

राजविराजस्थित पार्टी कार्यालयमा बुधबार नेता तथा कार्यकर्ता सँगको भेंटमा उनले सो जानकारी दिँदै पूर्वगृहमन्त्री समेत रहेका निधिले आम जनतामा काँग्रेस अहिलेदेखि त्यसका लागि माहौल बनाउनमा लाग्न निर्देशन पनि दिए।

एक फरक प्रसंगमा निधिले देशमा संविधान आएको ८ वर्ष वित्त लाग्दा पनि संघियता अहिले सम्म कार्यान्वयन नहुनुले समस्या निम्त्याएको बताए। 'संघियता आएको तर अहिले सम्म प्रदेश सरकार संग प्रहरी, प्रशासन र आफ्नो कर्मचारी नभएको कारण सरकार सञ्चालनमा समस्या आएको छ' उनले भने, 'सरकार त्यसलाई भनिन्छ, जसको मातहतमा प्रहरी-प्रशासन र कर्मचारी हुन्छ।' संघियताको कार्यान्वयन

आफू गृहमन्त्री हुँदादेखि शुरू भएको तर अहिलेसम्म नभएकोप्रति चिन्ता व्यक्त गर्दै उनले नेता तथा कार्यकर्तालाई त्यसका लागि जनदबाव सृजना गरेर जनताको विश्वास जित्दै काँग्रेस प्रति आकर्षण बढाउनुपर्नेमा जोड दिए।

कार्यक्रममा नेपाली काँग्रेस सभापति रामदेव साह, उपसभापति रामकुमार यादव र

सचिव सनत मंडल सहित पार्टीका नेता कार्यकर्ताहरूको उपस्थिति रहेको थियो।

बस दुर्घटनामा दुईको मृत्यु

राजविराज/राजविराजदेखी जनकपुरधामतर्फ जाँदै गरेको यात्रुवाहक बस गत आइतबार दुर्घटना हुँदा दुई जना यात्रुको मृत्यु भएको छ भने २५ जना घाइते भएका छन्।

राजविराजबाट जनकपुरधामतर्फ जाँदै गरेको ना.४ख.७८७ नम्बरको धनलक्ष्मी ट्राभल्स पूर्वपश्चिम राजगर्मा अन्तरगत सिरहाको मिर्चैयाको मारुती सिमेन्ट फैक्ट्री नजिक अनियन्त्रित भई दुर्घटना भएको इलाका प्रहरी

कार्यालय मिर्चैयाले जनाएको छ। तीव्र गतिमा आउँदै गरेको बसको स्प्रिङ पट्टा भाँचिएर अनियन्त्रित भई दुर्घटना भएको प्रत्यक्षदर्शीलाई उद्धृत गर्दै प्रहरीले जनाएको छ।

दुर्घटनामा मृत भएकाहरूको सनाखत नभएको तथा घाइते भएका २५ जनाको स्थानीय अस्पतालहरूमा उपचार भइरहेको छ। बसका चालक र बस मिर्चैया प्रहरीको नियन्त्रणमा रहेको प्रहरीले जनाएको छ।

वडा अध्यक्ष रायको निधन

राजविराज/सप्तरीको डाकेश्वरी नगरपालिका वडा नं. ४ का वडा अध्यक्ष हरिप्रसाद राय अमातको निधन भएको छ।

६५ वर्षीय राय केही समयदेखि पक्षघातबाट पीडित भई थलो परेका थिए। उनको गत शनिबार राती आफ्नै निवासमा निधन भएको परिवारजनले जनाएका छन्। उनी गत स्थानीय तह निर्वाचनमा नेपाली काँग्रेसको तर्फबाट उम्मेदवार भई निर्वाचित भएका थिए।

उनको निधनले अपूर्णिय क्षति भएको भन्दै काँग्रेस सप्तरीले शोक

वक्तव्य जािर गर्दै मृत आत्माको चिरशान्तिको कामना तथा शोकसन्तप्त परिवारजनप्रति हार्दिक समवेदना प्रकट गरिएको छ।

सचिव सनत मण्डलद्वारा जािर प्रेस विज्ञप्तिमा रायको निधनले पार्टी र डाकेश्वरी नगरपालिकावासी दुबैलाई अपूर्णिय क्षति पुगेको उल्लेख छ।

यसैबीच वडाअध्यक्ष रायको निधनप्रति गहिरो दुःख व्यक्त गर्दै डाकेश्वरी नगरपालिकाले गत आइतबार नगर क्षेत्रमा शोक विदा दिएको थियो।

२४ घण्टा भित्रै मुल्य बृद्धि फिर्ता

राजविराज/नेपाल आयल निगमले पेट्रोलियम पदार्थमा गरेको मुल्य बृद्धि सरकारको निर्देशनमा फिर्ता लिएको छ।

सरकारले पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यवृद्धि फिर्ता लिई पुरानै मूल्य निर्धारण गर्न निर्देशन दिएपछि निगमले गत शनिबार मुल्य बृद्धि गरेको मुल्य २४ घण्टा भित्रै गत

आइतबार फिर्ता लिएको थियो। निगमले पेट्रोलमा प्रति लिटर २, डिजेल र मट्टिलेमा प्रति लिटर ६ र खाना पकाउने ग्याँसमा प्रतिलिटर २९५ रुपैयाँ बढाउने निर्णय गरेको थियो। त्यस्तै हवाइ इन्धन आन्तरिक र अन्तर्राष्ट्रिय दुवैमा प्रतिलिटर ८ रुपैयाँ बढाएको थियो।

मधेश प्रदेशमा एक मन्त्रालय थपिए

राजविराज/मधेश प्रदेशमा शुक्रबार पुनः मन्त्रपरिषद् पुनर्गठन भएको छ। शिक्षा तथा समाज कल्याण मन्त्रालयलाई फुटाएर शिक्षा तथा संस्कृती मन्त्रालय बनाइएको छ भने खेलकुद तथा समाज कल्याण मन्त्रालय थपिएको छ।

शिक्षा तथा संस्कृती मन्त्रालयको जिम्मा महेश प्रसाद

यादवले र खेलकुद तथा समाज कल्याण मन्त्रालयको जिम्मा सुरिता साहले पाएकी छिन्। यसअघि मन्त्र साह बिना विभागीय मन्त्र थिइन्। मधेश प्रदेश प्रमुखको कार्यालय जनकपुरधामका निमित्त सचिव शत्रुघ्न यादवद्वारा जािर विज्ञप्तिमा अब मन्त्रको संख्या १४ पुगेको छ भने जसमा दुई जना राज्यमन्त्र छन्।

भारतबाट अवैध रुपमा नेपाल ल्याइएका एक सय थान वाकीटकी सेट बरामद

राजविराज/सशस्त्र प्रहरीले भारतबाट अवैध रुपमा नेपालतर्फ ल्याउँदै गरेको एक सय थान वाकीटकी सेट बरामद गरेको छ।

सशस्त्र प्रहरी बोर्डर आउट पोष्ट छिन्नमस्ताबाट खटेको टोलीले गत शनिबार राती छिन्नमस्ता गाउँपालिका वडा नं. २ मोहनपुरबाट उक्त परिमाणको वाकीटकी बरामद गरेको जनाएको छ।

सशस्त्र प्रहरीका अनुसार गस्तिमा रहेको प्रहरीलाई देखासाथ बोरामा प्याक गरेर टाउँकोमा बोकेर ल्याउँदै गरेका एक व्यक्ति सामान

छाडेर फरार भएको सशस्त्र प्रहरी उपरिक्षक धनबहादुर सिंहले जानकारी दिएका छन्।

वाकीटकी सेट ल्याउने व्यक्तिको खोजिकार्य भइरहेको तथा कुन प्रयोजनका लागि वाकीटकी सेट ल्याइएको भन्ने बारे अनुसन्धान सुरु गरिएको प्रहरीले जनाएको छ।

करिब ८ लाख मुल्य बराबरको उक्त वाकीटकी आवश्यक कारवाही प्रक्रियाका लागि तिलाठी कोइलाडीस्थित राजविराज भन्सार कार्यालय बुझाइएको छ।

डा. ललन प्रसाद राँनियाँ

Dr. Lalan Prasad Rauniyar

MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics (BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338

कन्सलटेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सन्तोष प्रसाद शाह

Dr. Santosh Prasad Sah

MBBS (T.U.), MD Internal Medicine (NAMS, Bir Hospital Kathmandu) NMC Reg. No. : 15019

कन्सलटेन्ट फिजिसियन

डा. यमेश यादव

Dr. Yamesh Yadav

MBBS (T.U), MS (Nobel Medical College, K.U.) General and Laproscopic Surgeon NMC Reg. No. : 16392

जेनरल सर्जन

डा. सरोज कुमार साह

Dr. Saroj Kumar Sah

MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore) NMC Reg. No. : 13288

हाड जोर्नी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव

Dr. Jayanti Yadav

M.B.B.S. MD (Obstetrician and Gynaecologist)

हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज NMC Reg No. : 15312

बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसुती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क :

कृताञ्जली मेडिकल हॅल

राजविराज

Mo. No : 9842830252, 9804605569

धम्म/धर्म निर्देशित विदेश नीतिको खाँचो

डा. डीआर अधिकारी

त्यसो पटक प्रधानमन्त्री बनेर नौ महिना शासन सम्हाल्न भ्याउनुभएका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'ले हालसालै भारत, संयुक्त राष्ट्र सङ्घको महासभामा सहभागी हुने मेसोमा संयुक्त राज्य अमेरिका र चीनको भ्रमण गर्नुभएको छ। यी भ्रमणको सेरोफेरोमा भ्रमणका औचित्यका र सफलता र असफलताका बारेमा धेरै लेखिएका छन्। खासगरी नेपालका परराष्ट्र मामिला विद्का विचरणनीतिक सुरक्षावादी र यथार्थवादी स्कुलको दबदबा भएको सन्दर्भमा यी भ्रमण चासोपूर्ण हुनु स्वाभाविक पनि हो। किनकि, आज नेपाललाई भारत, संयुक्त राज्य अमेरिका र चीनको रणनीतिक स्वार्थको द्वन्द्वको थलो वा 'फ्ल्यास प्वाइन्ट'को रूपमा हेरिन्छ। यस्तो रणनीतिक द्वन्द्वको सामाजिक निर्माण गरिरहेको सार्वजनिक विमर्शको पृष्ठभूमिमा प्रधानमन्त्रीद्वारा तथाकथित द्वन्द्वका स्रोत तिनै शक्ति पीठको तीर्थाटनबारे धेरै नेपालीको चासो हुनु पनि स्वाभाविकै हो।

तर, प्रधानमन्त्रीको विदेश भ्रमण र त्यसको वरिपरि भएको विमर्शलाई गहिरिएर हेर्ने हो भने सरकारको विदेश नीति र बौद्धिक विमर्श दुवै कति दिग्भ्रमित छ, भन्ने प्रस्ट हुन्छ। यही एउटै बहसलाई केलाउने हो भने हाम्रो नेपाल किन बन्न सकेन भन्ने कुराको पनि छनक पाउन सकिन्छ। किनकि कुनै पनि देशले शान्ति, प्रगति र समृद्धि हासिल गर्न सबभन्दा पहिले आफू को हो, आफ्नो पहिचान कसरी निर्माण र प्रस्तुत गर्ने र के कुरामा केन्द्रित हुने, कस्ता सोच, बहस र कार्यवाह परै बस्ने भन्ने थाहा पाउन र सोअनुरूप आचरण गर्न जरूरी हुन्छ। जुन कुरामा नेपाल केही दशक यतादेखि चुक्यै आएको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धको कखरा थाहा हुनेलाई थाहा हुनुपर्ने सामान्य ज्ञान के हो भने कुनै पनि देशको हितको प्रवर्द्धन गर्न त्यो देशले दुनियाँलाई त्यही देशमा उभिएर हेर्न सक्नुपर्छ। उसले अरूका होइन, आफ्नै आँखाले आफूलाई र दुनियाँलाई हेर्न सक्नुपर्छ। अझ नेपाल जस्तो सानो देशले त शक्तिराष्ट्रका आँखाबाट आफूलाई हेर्ने गल्ती कहिल्यै गर्नु हुँदैन। नेपालको परराष्ट्र नीति र विदेश सम्बन्धको सवालमा सबभन्दा पहिले नेपाल सरकार, नेपाली बौद्धिक समुदाय र नेपाली सञ्चारमाध्यमले नेपाली दृष्टिबिन्दू पहिल्याउन सक्नुपर्छ। माथि उल्लेख भए भैं के कुरामा ध्यान केन्द्रित गर्ने र के कुरामा नअलिक्ने भन्ने खुट्याउनु पर्दछ। तर, यतिबेला नेपालको परराष्ट्रसम्बन्धबारेका सरकारी नीति र सार्वजनिक विमर्शले ध्यान केन्द्रित गर्ने नपर्ने विषयमा रूमल्लिएका छन् भने जोड गर्नुपर्ने कुराको भेड नै पाउन सकेका छैनन्। त्यो कुरा प्रधानमन्त्री प्रचण्डको विदेश भ्रमणका एजेण्डामा पनि

अभिव्यक्त भएका छन्।

त्यसो भए नेपालको परराष्ट्र नीतिसम्बन्धी बहसको मूल समस्या के हो? नेपालको विदेश नीति कस्तो हुनुपर्छ? **शक्ति राष्ट्रका आँखाबाट छेडिएको नेपालको परराष्ट्र सम्बन्ध सम्बन्धी बहस** नेपालको परराष्ट्रनीति सम्बन्धी विद्यमान बहसको मूल समस्या के हो भने यो बहस नेपालको दृष्टिबिन्दुबाट छेडिएको छैन। यो या त भारत, संयुक्तराज्य अमेरिका वा चीनको दृष्टिबिन्दुबाट छेडिएको छ। परराष्ट्र नीतिसम्बन्धी यथार्थवादी वा रणनीतिक सुरक्षासम्बन्धी सिद्धान्तले जहिले पनि बलिया शक्तिराष्ट्रको आँखाबाट अन्तर्राष्ट्रिय मामलालाई हेर्छ। यस्तो अशरीर दृष्टिबाट हेर्दा नेपाल बलिया शक्ति राष्ट्रको इशारामा नाच्ने बाहेक नेपालको अरू कुनै सामर्थ्य देखिन्न। नेपालको कुनै पहलकदमी हुन सक्ने नै देखिन्न। यथार्थवादी दृष्टिकोणबाट नेपाल "बफर स्टेट" वा अन्तर्राष्ट्रिय "फ्ल्यास प्वाइन्ट" भन्दा अरू हुनै सक्दैन। यस्तो दृष्टिकोण बोकेर हिँडेपछि हाम्रो राष्ट्रिय मनोविज्ञान अस्तित्वको चिन्ता वा "एक्जिस्टेन्सिएल एड्जास्ट्री" वाट माथि उठ्नै सक्दैन। यस्तो दृष्टिकोण बोकेका हामी शक्तिराष्ट्रसित केही मौलिक प्रस्ताव गर्न सक्दैनौं। बरू राजा विरेन्द्रले नेपाललाई शान्ति क्षेत्रको रूपमा प्रस्ताव गरेका थिए। तर हामी केवल अमेरिकाले प्रस्ताव गरेको एमसीसी, चीनको वीआरआई वा भारतले प्रस्ताव गरेको त्यस्तै केही नीति मान्ने कि नमान्ने भन्नेमा माथापिचिस गछौं। हामीले भूटानीकरण भनेर हियाउने गरेको भूटानले बरू "ग्रस ह्यापिनेस इन्डेक्स" लाई परराष्ट्र नीतिको अंग बनाएको छ। तर, हामी केही प्रस्ताव गर्न सक्दैनौं। हाम्रा प्रधानमन्त्री भिखारी जस्तो विदेश भ्रमणका क्रममा भोली मात्रै थापछन् र विदेशी राष्ट्रपतिसित भेट्न पाएकोमा मख्ख भएर भ्रमण सफल भयो भन्दै नेपाल फर्किन्छन्। आफ्नो कुनै मौलिक एजेण्डा प्रस्तुत गर्दैनन्।

यथार्थवादी दृष्टिकोणको अर्को समस्या छ। त्यो के हो भने यसको पूरै ध्यान अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा द्वन्द्व र युद्धका विविध मुहान खोज्नुमा केन्द्रित हुन्छ। शान्तिको वाटो के हो त्यसको खोजीमा यसको चासो एकदमै कम छ। यथार्थवादीहरूले के कुरा बुझ्दैनन् भने सामाजिक-राजनीतिक यथार्थ राजनीतिक व्यवहार र पैरवीको क्रममा निर्माण हुन्छ। यस अर्थमा विश्वराजनीतिमा द्वन्द्व र युद्ध हुनुमा यथार्थवादी पैरवी र व्यवहारको पनि उत्तिकै हात हुनेगर्छ जति शक्तिसङ्घर्षको हुने गर्छ। त्यसकारण, यदि नेपालले नेपालकै सेवा गर्ने विदेश नीतिको निर्माण गर्ने हो भने सबभन्दा पहिले परराष्ट्र सम्बन्धसम्बन्धी हाम्रो पैरवी र व्यवहार यथार्थवादीको दुष्चक्रबाट बाहिर निस्कनुपर्छ र

हामीले हाम्रो विश्व र क्षेत्रीय राजनीतिको रङ्गमञ्चमा पहिचानलाई पुनःपरिभाषित गर्नुपर्छ। त्यो पहिचान पहिल्याउनभन्दा पहिले हामीले हाम्रो जरोकिलो के हो त्यो पहिल्याउनुपर्छ। हाम्रो राजनीति केवाट निसृत हुने त्यो ठम्याउनुपर्छ। **नेपाली जरोकिलोको प्रश्न** आज नेपाल हरेक क्षेत्रमा जसरी धरमराइरहेको छ त्यसको पहिलो कारण हामी जरा उधिनिएको रूख जस्तो भएर हो। आधुनिकीकरण र परिवर्तनको एकोहोरो धुनमा सबभन्दा पहिले त हाम्रो

साँस्कृतिक जरा उधिनिएको छ। हाम्रो समाजलाई हजारौं वर्षदेखि फलफूल सघाएको ज्ञानको संहार भएको छ। हामीलाई हाम्रो संस्कृति, भाषा, ज्ञान र सामर्थ्य केहीमाथि पनि आत्मविश्वास नभएको निकै डरलाग्दो स्थितिमा हामी नेपाली पुगेका छौं। सबभन्दा पहिले आफ्नो ज्ञान परम्परामा खडा हुन नसक्दा बाहिरी दुनियाँले विज्ञानका क्षेत्रमा गरेको विकास पनि हामीले राम्ररी भित्र्याउन सकेका छैनौं। नेपालको भविष्यको ठेक्का केही अर्थशास्त्री र पश्चिमा

उदारवादका विद्यार्थीको हातमा पुगेको छ। हाम्रो प्रभुत्वशाली बहसमा बुद्ध, यज्ञवल्क, चाणक्य, राजा जनक, वेदव्यास, अष्टवक्र, आर्यभट्ट वा भरतमुनिको चर्चा कहिल्यै छैन। चर्चा छ त एरिस्टोटल, प्लेटो र पछिल्लो समयमा फ्रान्सिस फुकुयामा वा मिल्टन फ्रेडम्यान वा कार्ल मार्क्सको मात्रै छ। दल नै पश्चिमा "इनलाइटमन्ट" का बौद्धिक उत्पादन मार्क्स र लेनिनका नाममा नामाकरण भएका छन्। पश्चिमी आधुनिकताले हाम्रो सन्दर्भमा एउटा पनि

वाचा पूरा गरेको छैन। तिनले न हामीलाई समृद्धि दिएका छन् न त आत्मिक शान्ति नै। मेरो विचारमा नेपालमा वर्चस्व जमाएका उदारवादी र मार्क्सवादी दुवै विचार पश्चिमा आधुनिकताका सन्तान हुन्। हाम्रा रैथाने उत्पादन होइनन्। विचार भनेको एउटा यस्तो विचित्र चिज हो जो संसारभरि डुली हिँड्छ। तर, अक्सर यसले एउटा खास स्थानीय स्वार्थको सेवा गर्छ। त्यसैले हुनुपर्छ वीसौं शताब्दीका शक्तिशाली विचारक मिसेल फुकोले

बाँकी चार पृष्ठमा

बालविवाह विरुद्ध अपील "बालविवाह जिन्दगी तबाह"

बालविवाह के हो ?

महिला र पुरुषका बीचमा पतिपत्नीको सम्बन्ध कायम गराउने धार्मिक, सामाजिक कार्यलाई विवाह भनिन्छ। विवाह गर्न उपयुक्त भनि तोकिएको उमेर भन्दा कम उमेरमा गरिने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ। नेपालमा कानूनतः विवाह गर्ने उमेर २० वर्ष तोकिएको छ। त्यसैले २० वर्ष भन्दा कम उमेरमा गरिने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ। शारीरिक र मानसिक रूपमा परिपक्व नभई विवाह गर्नु र सन्तान जन्माउँदा विविध समस्या आउन सक्ने भएकोले विवाहका लागि उमेरको हदबन्दी तोकिएको हो।

बालविवाहले निम्त्याउने समस्या यस्ता छन् :

१. शारीरिक तथा मानसिक रोगको शिकार हुने।
२. बालविवाहपछि स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पर्ने जस्तै आङ्ग खस्ने, फिस्टुला हुने, आमा तथा शिशुको मृत्यु हुने
३. बालविवाहपछि बालबालिकाले शिक्षाबाट वञ्चित हुने।
४. घरेलु हिंसाको शिकार हुने र हिंसा सहन बाध्य हुने, कामको बोझ बोक्नु पर्ने
५. कमै उमेरमा सन्तान जन्माउँदा आमा तथा शिशुको मृत्यु हुने जोखिम उच्च हुने। अपाङ्गता भएका सन्तान जन्मन सक्ने।
६. विवाहपछि बालबालिकाको पढाइ विग्रिने, विरामी हुने, छिटो विवाह गर्दा छिटो बच्चा जन्मने, बालबालिकाको मानसिक शक्तिको विकास हुनबाट वञ्चित हुने।
७. आफ्नो शरीर र जीवनको बारेमा निर्णय गर्न सक्ने क्षमता नहुने।
८. व्यवहारिक कुरा बुझ्न पाउँदै जीवन बर्बाद हुन सक्ने, यौनांगलाई हानी हुन सक्ने र परिवार चलाउन गाह्रो हुने।

बालविवाह, बालअधिकार, महिलाअधिकार, मानवअधिकारको हनन्मात्रै होइन, विकास र समृद्धिको बाधक पनि हो। तसर्थ बालविवाह नगरौं नगराऔं।

बालविवाह सम्बन्धी कानुनी व्यवस्था :

मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन २०७४ को दफा १७३ मा बालविवाह गर्न नहुने भनी स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ। यसैगरी सोहि दफाको उपदफा (१) ले विवाह गर्ने व्यक्तिको उमेर निर्धारण गरेको छ। जस अनुसार २० वर्ष नपुगी कसैले बालविवाह गर्न वा गराउन हुँदैन भन्ने व्यवस्था गरेको छ। उपदफा १ विपरित भएको विवाह स्वतःबदर योग्य हुने छ। यसैगरी उपदफा (३) मा कसुर गर्ने व्यक्तिलाई ३ वर्षसम्म कैद र ३० हजारसम्म जरिवाना हुने भनिएको छ। बालविवाह भएको ३ महिना भित्र उजुरी गरिसक्नु पर्ने व्यवस्था कानूनले गरेको छ। तसर्थ, बालविवाहले बालबालिकाको मात्रै नभई परिवार, समाज र राष्ट्रलाई समेत गम्भीर असर गर्ने हुँदा बालविवाह नगरौं नगराऔं। बालविवाह रोक्न आजैदेखि पहल गरौं।

अनुरोधकर्ता

रुपनी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, रुपनी, सप्तरी

विभिन्न विपद्को समयमा सतर्क रहौं

चट्याङको समयमा

१. बिजुली चम्केको बेला सतर्क रहने।
२. विद्युतीय तरंग टिप्न सक्ने फलाम, चिसो वस्तु नछुने।
३. बिजुली चम्केको केही समयसम्म पानी परेको क्षेत्रमा ननिस्कने।
४. सकेसम्म घरभित्रै भ्रुवालढोका बन्द गरेर सुख्खा ठाउँमा बस्ने।
५. खुला ठाउँमा भए कुनै घर अथवा भवनमा छिर्ने।
६. सकभर अग्लो स्थानमा बस्ने।
७. धातुको ह्याण्डल, चैन भएका ब्याग वा अन्य सामान प्रयोग नगर्ने।

भुकम्पको समयमा

१. भुकम्प आएको बेला सतर्क रहने।
२. घरबाहिरको सुरक्षित स्थानमा पुग्न नभ्याइने हुनसक्छ। तुरुन्तै खाट, टेबुल, ढोका मुनी तथा घरभित्रकै अन्य सुरक्षित स्थानमा बस्ने।
३. अग्ला र कमजोर घर बिजुलीका खम्बा, ट्रान्सफर्मर, रूख तथा अन्य संरचनाहरू ढल्ल सक्ने हुँदा त्यसबाट बच्ने।
४. भुईँचालो थामिए पनि फेरि दोहरीन सक्ने हुँदा परिवारका सदस्य, मुल्यवान वस्तु संकटकालिन भोला आदी लिएर सुरक्षित स्थानमा निस्कने र उद्धार कार्यमा जुट्ने।
५. उपचारको व्यवस्था तत्कालिन राहत तथा उद्धार कार्यमा थप सहयोगका लागि भुईँचालोबाट क्षतिको सम्बन्धीत निकायमा तुरुन्त खबर गर्ने।

आगलागिको समयमा

१. आगलागिको बेला सतर्क रहने।
२. आगलागि नियन्त्रणको लागि घर बनाउँदा, विद्युतीय वायरिङ गर्दा, भान्सा बनाउँदा, ग्यास, सलाई लाइटर चलाउँदा, चुरोट तान्दा, धुपबत्ति वाल्दा ध्यान पुऱ्याउने।
३. आगलागि नियन्त्रणको लागि चाहिने अग्निसमय Fire Extinguisher लगायतका आवश्यक संसाधनहरू तयारी अवस्थामा राख्ने।
४. भवन वा अन्य भौतिक संरचना निर्माणमा उपयुक्त स्थलगत योजना तयार गरी गुणस्तरीय निर्माण सामागिको प्रयोग गर्ने।
५. आगलागिका सम्भावित क्षेत्रमा क्षति न्युनिकरण गर्नको लागि जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन गरी सामाजिक जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने।

आकस्मिक सम्पर्क नम्बर : जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र सप्तरी -०३१५३३७६२

जनहीतका लागि जारी सन्देश : छिन्नमस्ता गाउँपालिका, सप्तरी

राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य डा. राउत नेतृत्वको टोलीद्वारा अस्पतालको निरीक्षण

राजविराज/ राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य डा. जयकान्त राउत नेतृत्वको टोलीले मंगलबार गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पतालको निरीक्षण गरेका छन्। निरीक्षणपूर्व सो टोलीले अस्पतालका मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट डा. प्रकाश प्रसाद साहसँग अस्पतालको समस्या बारे जानकारी माग गरेका थिए।

सो क्रममा मेसु साहले ५० शैयाको स्वीकृती पाएको राजविराजस्थित गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल हाल डेढ सय शैयाको सेवा संचालन गर्दा समस्याले गुञ्जिरहेको बताउँदै भने, "५० शैयाको स्वीकृती तथा क्षमता भएको अस्पतालमा सीमित श्रोत, साधन र जनशक्तिको भरमा अहिले १ सय ५० शैयाको सेवा संचालन गर्नुपरिरहेका छ, ५० शैयाका लागि पनि चाहिने आवश्यक जनशक्ति र साधनश्रोत नभएका बेला डेढ सय शैयाको सेवा संचालन गर्नु पर्दा बेला बेलामा समस्या र तनाव भैलु परिरहेको छ।"

आयोगका सदस्य राउत, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका सहसचिव सुमन दाहाल, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयका उपसचिव

कृष्ण थापा, शाखा अधिकृत वैकुण्ठराज रेग्मी, मधेश प्रदेशका सांसद एवं अर्थसमितिका सभापति सतिश कुमार सिंह तथा प्रमुख जिल्ला अधिकारी किरण थापा सम्मिलित टोली समक्ष मेसु डा. साहले समस्या बारे जानकारी दिएका थिए।

उनले टोली समक्ष अस्पतालमा सेवा विस्तार गर्ने उद्देश्यले तीन सय शैया क्षमता रहने गरि भवन संरचना निर्माण भइरहेकोमा उक्त कार्यपनि सुस्त गतिमा रहेको र हस्तान्तरणमा ढिलाई हुँदा थप समस्या भएको सुनाए।

अस्पतालमा दिनहुँ तीन सयको हाराहारीमा बिरामीहरु चेकजाँच गर्न आउने गरेको भन्दै मेसु डा. साहले बिरामीको चाप बढ्दै गएकोले अचल भवन निर्माण कार्य सकाएर अस्पताल प्रशासनलाई हस्तान्तरण गर्न लगाउन पहलका लागि टोली समक्ष आग्रह समेत गरे।

उनले अस्पतालमा नाक, कान, घाँटी तथा मानसिक रोग उपचारका चिकित्सकको पदपूर्ती हुन नसक्दा त्यस्ता बिरामीलाई समस्या हुने गरेको लाचारी व्यक्त गरे। उनले बेड अभावमा कतिपय

बिरामीलाई भुईमै राखेर भएपनि उपचार सेवा दिन बाध्य भएको सुनाए।

अहिलेकै अवस्थामा सहज रुपमा सेवा दिन तीन सय भन्दा बढी जनशक्ति आवश्यक परेकोमा स्थायी, करार र दैनिक ज्यालादारी गरि २ सय जनशक्तिबाट काम चलाउनु परिरहेको उनले टोली समक्ष सुनाए। त्यसमा पनि कतिपय करार र दैनिक ज्यालादारीका कर्मचारीलाई अत्यन्त न्यून तलबमा काम लगाउँदा उनीहरुको मनोबल समेत घटेको मेसु डा. साहको भनाई छ।

अस्पतालको समस्या विवरण बुझे पश्चात् स्थलगत निरीक्षण गरेको टोलीले अस्पताल सुधारका लागि आवश्यक पहल गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको मेसु डा. साहले जानकारी दिएका छन्।

सरकारले जनताका पक्षमा काम गरोस् भन्ने खबरदारीका लागि जागरण अभियान : अध्यक्ष नेपाल

राजविराज/ नेकपा (एकीकृत समाजवादी) का अध्यक्ष माधवकुमार नेपालले सरकारले जनताका पक्षमा काम गरोस् भन्ने खबरदारीका लागि पार्टीले मेची महाकाली समाजवादी जागरण अभियान सुरु गरेको बताएका छन्।

समाजवादी प्रेस संगठन सप्तरीद्वारा मंगलबार आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा अध्यक्ष नेपालले सो कुरा बताउँदै सुशासन कायम राखेर आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने तर्फ सरकार केन्द्रीत हुनुपर्ने जिकिर गरे।

उनले मुलुकमा कृषि, पर्यटन र ऊर्जाको क्षेत्रमा सम्भावना रहेको भन्दै मुलुकमा विद्यमान साधन स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्दै अधि बहन र सुशासन तथा पारदर्शिताका लागि पनि समाजवादी अभियान अपरिहार्य रहेको बताएका छन्।

उनले मिटर व्याजको समस्याले गरिब जनता घरवारविहीन हुने अवस्थाको समाधान गर्न सरकार संवेदनशील हुनुपर्ने धारण राख्दै जनतालाई सरल र सहज ढंगले ऋण उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउन सरकारसँग आग्रह पनि गरे।

जनतालाई विकास तथा सुशासनको प्रत्याभूति दिनकालागि राजनीतिक स्थायित्व आवश्यक रहने बताउँदै पूर्व प्रधानमन्त्री

समेत रहेका नेता नेपालले राजनीतिक स्थायित्वकालागि पनि समाजवादी अभियान जरुरी रहेको जिकिर गरे।

उनले भने, "एमाले पार्टी नेतृत्वमा बढ्दो अहंकार संगै हामीलाई भित्तामा पुऱ्याउने काम गरेकोले अस्तित्व रक्षाकालागि पनि हामी समाजवादी अभियानमा गोलबन्द भएका हौं।" नेता नेपालले संविधानको रक्षाकालागि पनि गठबन्धनको सरकार बनाउनु परेको भन्दै वर्तमानमा गठबन्धनको विकल्प नरहेको जिकिर समेत गरे।

समाजवादी प्रेस संगठन सप्तरीका अध्यक्ष अनिल पोखरेलको अध्यक्षतामा आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा पूर्वप्रधानमन्त्री भलनाथ खनाल,

मधेश प्रदेशका भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्री गोविन्द बहादुर न्यौपाने, पार्टीका उपाध्यक्ष धर्मनाथ साह, जिल्ला अध्यक्ष प्रताप नारायण चौधरी लगायतको उपस्थिति रहेको थियो।

यस्तै मंगलबारै पार्टीले जिल्लाको छिन्नमस्ता गाउँपालिकामा बृहत पार्टी प्रवेश कार्यक्रमको आयोजना गरेको छ। आयोजित कार्यक्रममा पाँच सय भन्दा बढी अन्य पार्टी परिचरस्त्याग गरि नेकपा (एकीकृत समाजवादी) मा प्रवेश गरेका छन्। नवप्रवेशीहरुलाई पार्टीका राष्ट्रिय अध्यक्ष एवं पूर्वप्रधानमन्त्री माधव कुमार नेपालले अबिर माला लगाएर स्वागत गरेका थिए।

बालविवाह विरुद्ध अपील "बालविवाह जिन्दगी तबाह"

बालविवाह के हो ?

महिला र पुरुषका बीचमा पतिपत्नीको सम्बन्ध कायम गराउने धार्मिक, सामाजिक कार्यलाई विवाह भनिन्छ। विवाह गर्न उपयुक्त भनि तोकिएको उमेर भन्दा कम उमेरमा गरिने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ। नेपालमा कानूनतः विवाह गर्ने उमेर २० वर्ष तोकिएको छ। त्यसैले २० वर्ष भन्दा कम उमेरमा गरिने विवाहलाई बालविवाह भनिन्छ। शारीरिक र मानसिक रुपमा परिपक्व नभई विवाह गर्नु र सन्तान जन्माउँदा विविध समस्या आउन सक्ने भएकोले विवाहका लागि उमेरको हदबन्दी तोकिएको हो।

बालविवाहले निम्त्याउने समस्या यस्ता छन् :

१. शारीरिक तथा मानसिक रोगको शिकार हुने।
२. बालविवाहपछि स्वास्थ्यमा गम्भीर असर पर्ने जस्तै आङ्ग खस्ने, फिस्टुला हुने, आमा तथा शिशुको मृत्यु हुने
३. बालविवाहपछि बालबालिकाले शिक्षाबाट वञ्चित हुने।
४. घरेलु हिंसाको शिकार हुने र हिंसा सहन बाध्य हुने, कामको बोझ बोक्नु पर्ने
५. कमै उमेरमा सन्तान जन्माउँदा आमा तथा शिशुको मृत्यु हुने जोखिम उच्च हुने। अपाङ्गता भएका सन्तान जन्मन सक्ने।
६. विवाहपछि बालबालिकाको पढाइ विग्रिने, बिरामी हुने, छिटो विवाह गर्दा छिटो बच्चा जन्मने, बालबालिकाको मानसिक शक्तिको विकास हुनबाट वञ्चित हुने।
७. आफ्नो शरीर र जीवनको बारेमा निर्णय गर्न सक्ने क्षमता नहुने।
८. व्यवहारिक कुरा बुझ्न पाउँदै जीवन बर्बाद हुन सक्ने, यौनांगलाई हानी हुन सक्ने र परिवार चलाउन गाह्रो हुने।

बालविवाह, बालअधिकार, महिलाअधिकार, मानवअधिकारको हनन्मात्रै होइन, विकास र समृद्धिको बाधक पनि हो। तसर्थ बालविवाह नगरौं नगराऔं।

बालविवाह सम्बन्धी कानुनी ब्यवस्था :

मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन २०७४ को दफा १७३ मा बालविवाह गर्न नहुने भनी स्पष्ट ब्यवस्था गरेको छ। यसैगरी सोहि दफाको उपदफा (१) ले विवाह गर्ने ब्यक्तिको उमेर निर्धारण गरेको छ। जस अनुसार २० वर्ष नपुगी कसैले बालविवाह गर्न वा गराउन हुदैन भन्ने ब्यवस्था गरेको छ। उपदफा १ विपरित भएको विवाह स्वतःबदर योग्य हुने छ। यसैगरी उपदफा (३) मा कसुर गर्ने ब्यक्तिलाई ३ वर्षसम्म कैद र ३० हजारसम्म जरिवाना हुने भनिएको छ। बालविवाह भएको ३ महिना भित्र उजुरी गरिसक्नु पर्ने ब्यवस्था कानूनले गरेको छ। तसर्थ, बालविवाहले बालबालिका मात्रै नभई परिवार, समाज र राष्ट्रलाई समेत गम्भीर असर गर्ने हुँदा बालविवाह नगरौं नगराऔं। बालविवाह रोक्न आजैदेखि पहल गरौं।

अनुरोधकर्ता

सुरुङ्गा नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, कदमाहा, सप्तरी

डा. कालीप्रसाद यादव

MBBS, MD Internal Medicine (NAMS Bir Hospital, Kathmandu) NMC NO. 13203

कन्सलटेन्ट फिजिसियन

मधुमेह (चिनी रोग), प्रेशर, मुटु रोग, दम तथा श्वासप्रश्वास, कलेजो, मृगौला, छाती, पेट, थाईराईड तथा नशा रोग हाल कार्यरत : गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल, राजविराज

डा. रिपला आचार्य

MBBS, MD (BPKIHS) NMC NO. 19992

छाला, यौन तथा कुष्ठरोग विशेषज्ञ

डण्डीफोर, कपाल भर्ने, एलर्जीदाद, दुसीदाद, चायापोतो तथा दागहरु, सेतोदुबी

यहाँ हरेक किसिमका छाला, नङ्ग, कपाल, ओठ, मुख तथा यौन अंगमा भएका समस्याको सफल उपचार गरिन्छ।

सम्पर्क स्थान : जय श्री कृष्ण फार्मसी

हनुमाननगर रोड, राजविराज, ९८१९७२१२६, ९८१७७८१८७

देश विदेशबाट पठाइएको रकम

तुरुन्त भुक्तानी लिनका लागि

सम्भन्नुहोस्।

हाम्रो सेवाहरु

नेपाल सहकारी संस्था लि.

राजविराज ४, फोन नं. ०३१-५३१०९६

